

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

за цілий рік . . . 20 кор
за пів року . . . 10 кор
за чверть року . . . 5 кор
за місяць . . . 1.70 кор

За границею

за цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
за пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш, а не возьмеш милості, і ми не возьмем, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланович псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що день крім неділі і руских свят в 5½ год. пополуудня.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. І. п. Диморобого (Хорунщини), Експедиция місцеві в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламыці неоплачені вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Промова цісаря Вільгельма.

Німецький парламент отворив цісар Вільгельм дуже торжественно в білій салі королівського замку, в присутности цісареві і членів цілої династії, промовою надзвичайно довгою, а і важною своїм змістом.

В ній поділив цісар держави на дві часті, з якими Німеччина удержувала добрі і приязні відносини, а з якими тільки правильні (correct). Хотий цісар не назвав жадної з держав, то сей поділ зробив велике враженє, не тільки в Німеччині, а навіть в цілїм світі. Бо зараз же після того цісар піднесеним голосом заявив, що єго сьвятим обовязком є запевнити мир Німеччині, згідний з честію народа і з єго правом до розширення поля, на яким може розвивати ся німецька праця і німецька пильність.

Зі всіх сторін піднесено питанє, котріж се держави є, з якими Німеччина тільки правильні, а з якими приязні відносини старає ся удержати? Не тяжко додумати ся сего, бо ціла цісарська промова мала послужити до того, щоби пересьвіднити заступників німецького народа про ухваленє 300 мільонів на побільшенє німецької флотії. Отже «на морю» має наступити се «розширенє поля німецької праці і пильности», на тім морю, де після давнішого вже висказу Вільгельма «лежить будучина Німеччини», а на яким тепер поки що панує Англія.

Різкі слова цісаря Вільгельма викликали тим більшу сензацію, що вигляди Німеччини на успіхи на морю є дуже неправдоподібні особливо від часу англійско-французького зближеня. Уже марокканський спір виказав, яким небезпечним для Німеччини є се entente cordiale, а хотий сей спір закінчив ся порозумінєм, то всеж таки розбудив у французькій опінії давню жадобу відплати за забрані краї. Також і антинімецький настрій в Англії дає багато до думаня, хотий англійське правительство здержує єго, як може. Тож викликало се чимале зачудованє всюди, що в Німеччині з найвисшого місця і при торжественній нагоді зазначено в такий досадний спосіб антагонізм і економічне суперництво, бо сеж певно не причинить ся до злагожденя міжнародної ситуації.

Мимо сего англійська і французька враса висказує ся з великою резервою про промову цісаря Вільгельма, а деякі дневники, навівши єї, навіть не додали своїх коментарів, збувши єї мовчанкою. Робить се враженє, немов би ті народи легковажили собі німецькі погрози, які остануть тільки погрозами без спроможности виконаня. Таке чувство є впрочім оправданє в загальнім положеню, бож Німеччина супротив англо-французької коаліції не може числити на якісь евентуальні воєнні успіхи.

Промова посла д-ра Олесницького

в соймі при дебаті над виборчою реформою.

(Дальше).

Не розумію вишого порядку, як опертого на стані правнім; не розумію вишого стану правного, як опертого на справедливости і рівноправности, к-тра нині в XX-ім віці, є чейже неспірною основою устрою кожної суспільности.

Устрій опертий на заневоленю цілих мас людности, на позбавлюваню їх прав — се анархія з гори, котра звичайно спроваджує анархію з долини. Тероризм і революція стоять з собою в тісній причинній звязи. Тіло давлене в гори, вже по правилам механіки паде горою в сід, а сподом піднімаєсь в гору. Правила суспільного устрою ідуть тут в гармонії з правилами строю природного.

Комісія боїть ся нарушеня спокою і порядку, коли кляси доси упосліджені будуть мати право виборче. Якїж то кляси і які преденеси тої боязни? — Ходить тут о селянство, маломіщанство, дрібних ремісників а вкінці о стан робітничий. З тих кляс лише послідна зорганізована о стілько, щоби о якійсь одноцілійній акції може бути мова.

Селянство і маломіщанство не далось доси спровокувати до чинного нарушеня спокою, хоч від черги літ доконують ся на нїм експерименти в роді виборів соймових з років 1895 і 1901 і парламентарних з років 1897 і 1900, котрі переводжені якраз під знаком і в імя основ обовязуючих виборчих ординацій є найліпшим може нині і єдино можливим средством виведеня того люду сільського з рівноваги. Значить, тут хіба лиш удержанє обовязуючої ординації і виконуванє єї в практиці моглиб оправдати ті побоюваня, яких лякає ся комісія з причини реформи.

Коли бесіда тут про селянство, то не можу проминути одной часті промови п. Стадницького. Він каже, що має у себе селян, котрих переконав о небезпечности загального голосованя і они заявили проти сеї системи виборчої. Я цікавий, де є такі селяни і як п. Стадницький їх пересьвідчив. Я зваю в мостискім повіті поважні організації селянські, котрі якраз визвали нас, щоби ми як найсильніше підпирали загальне голосованє, і перед тижнем відбулось в Мостисках многолюдне поважне віче, і оно се жаданє ухвалило. Отже чим викаже ся п. Стадницький супротив тих голосів? які докази противставять сему правдивому нефабрикованому голосовію народу зі свого повіта?

Остає стан робітничий, вправді не такий сильний як за границею, однак на всякий спосіб зорганізований: — але чи дотеперішні виступи того стану дають хочби найменшу причину до боязни нарушеня спокою і порядку публичного? Проста безсторонність велить сконстатувати, що стан робітничий вашого краю ві всіх своїх маніфестаціях, в цілій своїй акції ані на крок не виступив поза границі обовязуючих законів і, мимо численних провокацій удержав ся в рівновазі, яка свідчить о виробленю горожанської зрілости, і що зі сторони сего стану не грозить порядку правному ніяка шкода ані ніяка небезпечність. Возьміть, панове, під увагу, якими дорогами добивав ся перед столітми в Европі стан третій своїх прав?

Яких средств уживала буржуазія? Кілько крови пролилось в тій борбі? кілько заповідяно насильств? кілько невинних жертв упало? Якжеж інакше, як благородніше боре ся нині о ті права стан четвертий! І допущенє єго до сих прав має грозити небезпечностию для спокою, для суспільного ладу і нормального розвитку?

Адміністративна комісія має під сим взглядом свої скрупули, які виказує в полеміці із засадою загального голосованя. Она противна загальному голосованю, бо оно „не уміє шанувати розуму політичного, ані правдивої вартости, ані дотеперішної праці публичної“, бо ті, що ідуть на чолі праці даного народу, ніколи не подобають ся масам. Ся система, по мысли комісії, грозить спровадженем до законодатних тіл елементів найменше образованих, при ній виходять послы, котрі не зможуть внести в парламенті відповідного засобу фахового знаня і тим самим цивілізаційний рух організмів публичних.

Загальне голосованє — після слів справовдана комісії заострить антагонізм народні або навіть релігійні, оно заанулює волю і пересьвідченя виборців в користь агітації. Комісія уважає нинішню систему куріяльну за найліпше забороло прав і вольности конституйційних, а вкінці вказує на відстрашаючий стан, який через загальне голосованє виробив ся на заході, отже в Німеччині, Франції і Америці — і пророчим духом заповідає, що в тих краях система виборча, оперта на загальнім голосованю, довго не потреває. Отсе всі аргументи комісії що до загального голосованя. Пригляньмож ся їм ближше!

Комісія противна загальному голосованю, бо єї ідеалом є система куріяльна, запевняюча упривілейованим нині клясам не лиш більшість, але рішучу перевагу на основі розумованя, що організми публичні, як держава або край, опирають ся переважно на їх плечах, т. є на їх силі податковій, оружній і інтелектуальній. — З таким становищем і розумованєм розправа коротка.

Коли нинішній стан має виправдувати ся цензом податковим або мастком управнених кляс, то сей погляд ніяк не дасть ся виправдати і погодити ані з вимогами справедливости, ані навіть з принципом репрезентації інтересів, щоби особам, або клясам, посідаючим масток і доходи, лише длятого дати загорнути в руки весь вплив політичний і всю перевагу в законодавстві. Такі консерватисти як Джон Стурт Міль уважають се прямо неможливим, щоби висність політичного впливу опиралась лиш на майні, боячись, що подібна система витворилаб найбрутальнішу плютокрацію, була би простою провокацією для кляс не посідаючих або мало посідаючих і моглаб зі сторони великого капіталу або — як він висловлюєсь — зі сторони плянтаторів викликати гнет ведучий прямо до наглого перевороту.

Колаж опремось на засаді, що сойм має бути репрезентацією інтересів, то мусимо сконстатувати, що нинішня ординація ніколи не допустить до сего, щоби інтереси кляс якраз слабших і потребуєчих більше підмоги зі сторони законодавства було відповідно в нїм репрезентовані, щоби сойм був — як висказуєсь в своїх письмах політичних Мірабо — мапою своєї суспільности, на котрій задержані в мен-

ших пропорціях ті самі розміри, що в оригіналі. А які пропорції тих розмірів є в галицькій соймі? — Возьмім числа управнених до галосованя:

В курії великої посілости є їх 2.419 а вибирають 44 послів, значить: 1 посол припадає на 54 управнених.

В курії міст є 24.154 управнених а вибирають 28 послів, значить: 1 посол припадає на 863 управнених.

В курії громад сільських є 531.135 управнених а вибирають 74 послів, значить: 1 посол припадає на 7.179 управнених.

Возьмім тепер цифри людности взагалі. Людність на обшарах двірських виносить 276.042 осіб, отже 1 посол більшої посілости випадає тут на 6.274 осіб. Людність міст, котрі вибирають окремих послів, виносить 622.232 осіб, отже 1 посол припадає на 22.222 осіб. Вкінці людність малої посілости виносить 6.418.665 осіб, отже оден посол припадає на 85.790 осіб.

Возьмім наслідок цифрове відношене людности рускої до польської і цифрове відношене польських і руских репрезентантів в тім соймі. Із 149 вибраних послів є польських 136 а руских 13. Русинів живе в краю після послідної конскрипції 3.074.798 а Поляків 4.241.141, значить: 1 посол руский в сім соймі припадає на 236.521 рускої людности, коли оден польський посол припадає на 31.185 польської людности.

Чи се можна назвати не вже справедливою, але взагалі якою будь репрезентацією ін тересів?

А впрочім велика kwestія, на чий силі податковій опираєсь більше край і держава?

В бюджеті державнім виносили в 1903 році податки безпосередні разом з доходами з монополів соли і тютюну 592.779.200 К. Сама Галичина принесла першим титулом 36.773.700, другим 96.072.000 К. В кравім бюджеті Галичини оплати консумційні представляють позицію 7.139.000 К, однак від кількох літ они рік річно збільшають ся дуже значно, а після проєкту регулюючого справу пропінанції по 1910 рік мають принести краві суму 13 мільонів. Податки посередні, доходи з монополів соли і тютюну — се контрибуція класе найнижших, бо найчисленніших класе неупривілейованих, а супротив пропорції повисших чисел чейже ніхто не хоче твердити, що она менше від класе упривілейованих причиняють ся до удержаня організмів публичних! Се податок гроша, а що говорити про податок крові? Чи сей взагалі може знайти свою рівновартність в цензі податковім і чи не оправдує він вже ніяких прав для подячників? Чи сим податком, тільки разів і так щедро оплаченим в обороні держави й краю, не заслужили собі найширші класи людности, щоби допущено їх до рівних прав публичних?

(Дальше буде).

Вісти з Росії.

Севастопольська ворохобня.

Про закінчене севавтопольської ворохобні надійшла офіціальна вістка. Після неї борба відбула ся головно на морю, в пристани, а місто не утерпіло нічо від неї. Генеральний штаб оголосив одержану від команданта одеского воєнного округа, адмірала Чухніна телеграму, яка ось як представляє сю подію: Ми мали намір приборкати бунт дня 28. падолиста без борби і наказали окружити ворохобників війском, а опісля як ultimatum поставили жадане безусловного підданя. Однак ворохобники перейшли до атак. Забрали они чотири торпедівці і зблизили ся до кружляка „Очакова“, після чого вивісили на сих кораблях червоні прапори. „Очаков“ дав сигнал. Поручник Шміт вів команду над фльотою. Він удав ся на поміст одного з торпедівців, а там привняли его моряки окликом „гурра!“ Відтак Шміт поплив до пристани і казав випустити на волю всіх, котрих попередно казав був увязнити. Над раном 28. м. м. вуружені відділи ворохобників заняли кілька малих кораблів в пристани. Небавом потім ворохобники з „Очакова“ і „Пантелеймона“ увязнили офіцирів і умістили на кораблі „Очакові“. По полудни атаки ворохобників повторили ся. Також на

інших кораблях вивішено червоні фляги. Пор. Шміт заявив увязненим офіцирам, що за кождо акцію, підприємяту против воєнків, каже їх повісити. О год. 1/2 7. розпочато огонь з польових гармат, звернений на ворохобників і їх кораблі, які находили ся в полудневій часті пристани. Червоні прапори зникли. Пор. Шміт сигналізував яко відповідь: „Я увязнив багато офіцирів“. „Очаков“ відповів огнем, також батерії, установлені на північній стороні пристани і кораблі ескадри отворили сильний огонь. Рівночасно торпедовець „Ірехоль“, на котрім находив ся пор. Шміт, виконав атак, але кружляки „Капітан Бавен“, „Память Меркурия“ і панцирник „Ростислав“ відновили дуже сильним огнем, так що небавом торпедовець став неспосібним до борби. Та сама судьба стрітила два інші торпедівці. „Очаков“ дав 6 стрілів, після чого вивісив білу фану (!) і здержав огонь. На „Очакові“ вибухнув пожар, якого довгий час не можна було загасити. Пор. Шміт хотів в перебраню моряка втічи, однак его пізнали і зловили. Корабель „Бріг“, на яким находило ся 300 мін, затопив его власний капітан з обави перед страшною експлозією.

Петербурська телеграфічна агенція доносить також, що ворохобники з сухопутних війск, які забарякадували ся були в к-шарах, піддали ся вже вірним війскам, а 3000 ворохобників з мітрайлезами відійшло в глибину краю.

Знесене воєнного стану в Польщі.

Вчера вечером надійшла вістка з Варшави про знесенне воєнного стану в польскім Королівстві. Заведене его найшло було сильний опір в цілій Росії, більший може, як в самій Польщі, де всі сторонництва, залякані чимало сим реакційним зарядженем, прицупнули троха в своїх агітаціях. Перший „Союз союзів“ запротестував против тої, як назвав, „великої безправности“ і відповів на неї новим страйком в Петербурзі. Також у всіх ліберальних кругах правительство і его представитель Вітте втратили тоту дрібку симпатії, на якій гадали оперти свою дальшу реформаторську діяльність. Дискусія переведена на візді земців в Москві, пересвідчила Віттого, що ся найсвітліша частина російского народу звертає ся против заведеня воєнного стану в Польщі, а навіть уважає справу єї автономії зовсім оправданим змаганем, дарма, що правительство коммуїкат назвав єї „безстидним жаданем“. Московский візд ухвалив всіма голосами против 12 постановити справу автономії Польщі на дневний порядок першого засіданя думи.

Ситуация в Росії.

На кошт російских відносин полкоють дневники силу качок, хоть не пора тепер на се, однак сензация поплачує завсігди. І так доносять навіть, що в Царскім Селі посварив ся один з великих князів з царем і в часі сварки добув револьвера та стрілив до царя і зранив его в руку. Натомість дуже інтересну і оперту як видко на добрих жерелах телеграму оповіщує Vossische Ztg., одержавши єї каблем via Штокгольм. Кореспондент сеї часописи доносить ось що про внутрішню ситуацію в Росії: Довіре в конституційних кругах до кабінету гр. Віттого никне чимраз більше, бо сі круги пересвідчують ся, що Вітте не має достаточних повновластей. Власть переходить чимраз більше в руки Ігнатієва і Дурново. Кореспондент одержав з кругів, стоячих близько Дурново вістку, що кн. Щербатов організує прибічну міліцію для царя. Ігнатієв і Дурново змагають до того, щоби відносини заострили ся як найбільше, щоби в даній хвилі при помочи за гроші зорганізованих темних мас удержати власть в руках і довести до приверненя абсолютизму. Натомість социалісти глядять оптимістично на будущину. Говорять, що 4. а найпізнійше 9. с. м. в цілій Росії, з виімкою Польщі, вибухне генеральний страйк. Говорять дальше, що они є певні всіх технічних війск (артилерії, піовірів) і богато полків іншого оружя. Твердять також, що в короткім часі пролетарият буде паном в Петербурзі. Там страйкують тепер тільки телеграфісти-мужчини, бо женщины, переважно доньки урядників, урядують дальше. Зелізники грозять знов зелізничим страйком. Дурново навмисне казав арештувати кількох провідників зелізників, щоби викликати зелізничий страйк. Кореспондент каже дальше,

що конституційне сторонництво думає, що колиб цар повернув до Петербурга і видав маніфест до кругів порядку, то ще все дало би поладнати ся. Кореспондент Vossische Ztg. висказує натомість своє пересвідчене, що колиб цар прийхав до Петербурга, могла би наступити катастрофа, яку в Царскім Селі дасть ся оминити. З розмов з висшими офіцирами кореспондент пересвідчив ся, що армія є зовсім дезорганізована, так що правительство не може числити на неї. Дальшого проливу крови не дасть ся оминити. Можливий був би ратунок тоді, колиб Вітте доказав, що посідає повні повновласти, колиб Дурново і Шіпов зложили свої уряди і виїхали за границу.

Рівночасно доносять телеграми про нові бунти війск в Ліваві, Кронштаді, в Варшаві серед литовского полку, в Рембертові під Варшавою і в Яблонній.

3 державної ради.

По відчитаню інтерпелляцій і внесенє палата приступила до дальшої дискусії над заявою правительства.

Пос. Герольд заповідає, що Чехи з цілою силою будуть домагати ся переведеня виборчої реформи. Однак се не має послужити до того, щоби чеські жаданя усунено з дневного порядку. Відтак бесідник обговорює події на улицах Праги і займає ся угорскою справою Кінчичи заявою, що монархія не дасть ся дальше удержати на дуалістичній основі, та остереженем, щоби привернути природне відношене сил народностей в Австрії і витворити правдиво людодвій парламент в Австрії.

Пос. Романчук висказує іменем руского народа вдоволенє з проктованої виборчої реформи, бо дотеперішній виборчий закон найбільше покривдив Русинів і зіпхав їх на послідний плян. Однак бесідник застерігає ся против посередности виборів, до якої змагає польске коло і надіє ся на неї. Се була би провокація руского народа і більшої часті польского. Бесідник обговорює подрібно виводи президента міністрів про виборчу реформу і стверджує, що постулат безпосередности виборів є найважнішим моментом в цілій проєктованій реформі. В разі заведеня посередности цілій руский народ станув би опором. При розділі мандатів не повинно ся узгляднювати край, а народности. Бесідник виявляє ся за заведенем національного виборчого катастроу, евентуально з поминенем границь коронних край. При тім жидів належало уважати окремою народністю. Вкінці заявляє ся бесідник за виборчим примусом і висказує бажанє, щоби через виборчу реформу всі народи монархії прийшли до рівноправности.

Пос. Гугет (соц. дем.) промовляв за реформою і обговорював кроваві приклучки дня 28. м. м. а пос. Бакса (чеський радикал) застерігав ся против дальшого удержаня «геґемонії» Німців, мимо виборчої реформи. По чеській промові пос. Хоца, забрав голос пос. Носке (нім. ліберал), який доказував, що тільки виборча реформа зможе уздоровити парламент і державу. Бесідник заявив ся за пропорціональною виборчою системою, а против іunctim з реформою регуляміну. На сім відрочено засіданє до понеділка по полудни.

В палаті панів відбуло ся вчера по полудни засіданє, на яким президент міністрів бар. Гавч виголосив промову, в якій висказав причини і цілі піднятої правительством виборчої реформи. На внесенє кн. Аверсперґа палата рішила приступити на завтрішнім засіданю до дискусії над декларацією президента кабінету.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостей та о приєднуванє нам нових передплатників.

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Григорія; римо-кат.: Франца Кеавера. — В понеділок: руско-кат.: *Введенє Пр. Богор.*; римо-кат.:

Барвари. — Вівторок: руско-кат.: Филімона, Кикілї; римо-кат.: Сави. — В середу: руско-кат.: Григорія еп.; римо-кат.: Николая.

— **Епархіяльний синод.** В останнім випуску «Львівських архієпархіяльних відомостей» поміщено огляд оповістки: По перегляненню 13 деканатів і зорієнтувавши ся в потребах епархії, рішили ми скликати епархіяльний синод, щоби всі оо. могли прийняти приписану участь в епархіяльній законодавстві. Ми хотіли би крім того просити о вашу раду що до наміреного нами розграничення деканатів, що до ордин. комісарів для шкільних справ, і регуляміну для деканів і ордин. комісарів. Крім того заходить потреба нового вибору синодальних екзамінаторів. Наконеч рішили ми піддати ревізії дотепершні епархіяльні постанови що до ведення церковних скарбов. В виду того властиво нам від Бога дапою, вислухавши міння високопреп. каштули, скликуємо епархіяльний синод у Львові на 28. і 29. н. ст. грудня 1905. р. До участі в синодальних нарадах призиваємо і покликуюмо: 1) всес. оо. крилошан, як греміяльних, так і почетних; 2) всіх всес. оо. деканів і завідателів деканатів, рівно як і міст. деканів, управляючих деканатами; 3) вибором на соборчику делегованих парохів, по одному з кожного; 4) професорів богословя на університеті руского обряду і всіх катехитів середних шкіл; 5) всіх дійсних консисторських радників; 6) оо. парохів з городі Львові і о. парохів у Відні; 7) о. ректора і духовника семінарії; 8) всіх докторів богословя; 9) оо. архімандрита, протоігумена і ігуменів чина св. Василя В. в монастирстві в львівській архієпархії. В 27. неділю по Сошествію св. Духа, значить в неділю Праотців, буде відслужена в кожній парохії літургія о призванні помочи св. Духа, в отвіткій проповіді пояснять душпастирі народова, що зібрали ся синод і візвуть его до молитов о поміч і благословенє Боже в тій справі. — *Андрей*, митрополит.

— **Читальня „Просвіти“** на передм. лікарів-скім у Львові устроєє у власнім льокалі (ул. Лікарівська ч. 87) дня 4. грудня о год. 7. веч. музикально-вокальні вечірніці. Програма: 1) «Дівчина і рута», хор мішаний, 2) Шевченко «Хустина», деклямація. 3) Дуєт-мандолін. 4) Шевченко «Кавказ», деклямація. 5) «Чути дзвіночок» і прочі пісні відієває хор мішаний. 6) Монольог. 7) Дуєт мандолін. 8) Хор мужеский. По концерті товариські забави. — Вступ 30 сот. — *Виділ.*

— **Відчит в Перемишлі** устроєний заходом Р. Тов-а педагогічного. В неділю, дня 3. грудня о год. 6. вечером відбуде ся в салі «Народного Дому» в Перемишлі відчит п. д-ра О. Макарушкі, проф. рускої гімназії зі Львова на тему: «Спомини з побуту в Берліні, а 60 світляними образами всіх, що найкрасших видів, будівель і пам'ятників Берліна. Вступ для старших 50 с, для молодіжи 20 с. Позаяк дохід з сего відчиту призначений на удержанє прив. жен. шкіль Рус. Тов-а педагог., Виділ має повну надію, що так займаючий відчит з демонстраціями притягне як найбільше число поважаної публіки і молодіжи і що з певністю труду не пожалують. Добровільні жертви приймає на сю ідейну ціль в подякою.

— **В справі підвищення конгрів.** Виділ краєвого союзу католицкого духовенства в Чехах узиває, щоби все духовенство у власнім інтересі безпробовочно вносило ось яку петицію: «До Н. П. посла державної ради у Відні (парламент). Як звісно, предложене о конгріві в цілі управильненя пенсії катол. духовенства радою державною в першій читаню прийнято і приділено бюджетовій комісії. Позаяк закон о конгріві від 1. січня 1906 має вийти в силу, а бюджетова комісія має ще обробити предложене і воно має ще в-рейти в другім та третім читаню, то ми просимо: П. Т. зволіть передати сю петицію своєму клюбови з просьбою, щоби він з усею енергією попер прийняте предложеня о конгріві і старав ся на всякій случай довести до того, щоби то предложене в грудні с. р. стало законом, бо инакше все страчене.

— **3 „Основи“.** Заходом «Научного кружка» відбуде ся в понеділок 4. с. м. в новім льокалі при ул. Льва Сапїги ч. 17. І поверх, інаугураційний відчит тов. Зенона Горницького п. з.: «Мої впаходи: елісограф і сучо гветуча помпа без вентилів». Початок о 6½ годині вечером. Гостям дуже раді.

— **Пригадуємо,** що аматорске представленє «Запорожці за Дунаєм» буде завтра в неділю в салі „Гвізди“ (ул. Францішканська).

— **Тов о «Приют» для вдів і сиріт по священниках** має доселі 130.000 К зібраної готівки і наміряє приступити до будови свого дому. Завдяки жертволюбности о. крил. Пакижа, котрий дарує під будову один морґ ґрунту недалеко політехніки у Львові, будова дому «Приюта» буде могла почати ся на другий рік. Виділ «Приюта» має внести петицію до сойму о запомогу.

— **В Городенці** буде дня 8. с. м. віче з трема

рефератами: про заг. голосованє, просвіту і школу.

— **В Підгайцях** відбудуть ся 12. с. м. о 1. год. по полудни надвеч. заг. збори членів «Народного Дому». На дневнім порядку: зміна статута і внесенє членів.

— **Концерт в Чернівцях.** Заходом «Буковинського Бояна» відбуде ся в неділю дня 3. грудня с. р. в салі товариства музичного при співучасті пані Фільомени Лопатинської, артистки львівської сцени великий концерт із отсею програмою: 1) В. Вахнянин: «Дума з Невольника» на хори мужескі, жіночі і мішані, виконає хор «Бук. Бояна». 2) М. Лисенко: а) «Хиба лише рожам цвисти», б) «Дівчино рибаловко»; Н. Вахнянин: Арія з Оксани з опери «Купало» сольно сопранове, виконає п. Ф. Лопатинська. 3) М. Лисенко: а) «Спать мені не хочеть ся», б) «Ох, та не люби двоє» пісні народні, виконає мішаний хор «Бук. Бояна». 4) М. Лисенко: а) «Ой за гори та вилітали гей орли», б) «Ой бре море бре» пісні народні, виконає мужеский хор «Бук. Бояна». 5) Леотвич: а) «Ой від саду та до моря», Лисенко: б) «На городі калинонька» пісні народні, виконає мішаний хор «Бук. Бояна». 6) а) І. Бороквич: «Соловій чародій», б) Я. Лопатинський: «Думо моя», в) С. Людквич: «Черемше, брате мій» сольно сопранове, виконає п. Фільомена Лопатинська. 7) М. Лисенко: «Туман хвилями лягає» вступний хор з опери «Утоплені» на хор мужеский і мішаний, виконає хор «Бук. Бояна». Супроводити на фортепьяні будуть п-на Г. Бухер і п-на Калитовська. Початок точно о год. 8. веч.

— **Відлік з Тернополя.** Звичайні загальні збори товариства «Руска Бурса в Тернополі» не відбудуть ся дня 4. грудня але пізійше. В який день, в свій час оголосить ся. — *Виділ.*

— **Посольський звіт д-ра Евг. Олесницького** дня 30. м. м. був великою народною маніфестацією в Стрию. Присутних було поверх тисячі людей з цілої Стрийщини. Пос. др. Олесницький говорив близько три годині, почім забирало голосного осіб з інтелігенції і селян і ухвалено послови однодушну заяву довіря. Надто ухвалено резолюцію за загальним правом голосованя і вислано телегаму до президента міністрів бар. Гавча. По зборах відбув ся поважний похід улицями міста.

— **Дрібні вісти.** Довірочні збори дяків із Зборівщини відбудуть ся в Зборові дня 7. грудня. — До тягарового поїзду, котрий їхав до Стрия дня 29. м. м. вечером, стріляно протом межі стаціями Рожанкою а Тухлею. Стріли хилили. Заряджено слідство.

Всячина.

— **Число послів до державної ради.** Одна з газет обчислює, кілько посольських мандатів припало би для кожної народности Австрії, при узглядненю числа населеня і висоти податку при задержаню дотепершнього числа послів, яке виносить 425.

	Дотепер мають послів	В будучности після: маючі податку, населеня, обох разом		
Німці	206	218	152	202
Чехи	87	83	96	94
Поляки	72	72(?)	74	49
Русини	10	12(?)	55	38
Словінці	15	15	19	18
Італійці	18	14	12	13
Хорвати	12	8	13	9
Румуни	5	3	4	2
	425	425	425	425

Після сего обчисленя припало би Русинам 38 мандатів, а Полякам 49. Єли би ще узгляднити той мілїон Поляків, винайдених проф. Гломбінським у східній Галичині, котрий яко меншість пропав би серед Русинів, то відношення в числі посольських мандатів змінило би ся в некористь Поляків а в хосен Русинів.

— **Публичні виклади в стариннім Римі.** Публичні виклади не є витвором нових часів, якби хто міг думати, бо они процвітали вже в стариннім Римі за Августа, а за его наслідників дійшли до дійсної манї. Римському народови менше залежало на самім знаню, він любив слово для самого слова і жадав від бесідника тільки емаку, бистротя і дотепу, а передовсім цінив дар імпровізації. Бесідник, що мав вечером виступити, приготував ся дуже старанно. По купели виголошував перед зеркалом свій виклад і учив ся рухів і міміки. Коли надійшла година викладу, входив на мовницю, закидав на себе граціозним рухом тогу, укладав уста до усміху і просив слухачів о тему до бесіди. Межи слухачючими були помічники, котрі старали ся вже о те, щоби публіка поставила тему, з котрої бесідник приготував ся. Вимагало се богато зручности зі сторони помагачів, але було і вельми poplatне. Коляж однак не удало ся їм, то вже залежало від спириту бесідника, щоби перейти незважно від поставленої теми до тої, що приготував ся. В разі неудації стрічали бесідника сьміх і кепкованя, а на відворот оплескувано

его, коли зручно вивинув ся з сільця, коли н. пр. на питанє о Пітагорі або Федоні розводив ся дуже приємно о своїй міґрені, як Гімерий, або о своїм вивихненю, як Апулей, або і о домашніх клопотах. Дар імпровізації — сказав Аттік — ціню висше, як марну славу бути консулем. І в самім ділі штука ся приносила бесідникови богацтва і почести. Часопись Journal des Debats оповідає, що філософови Аристидови заплачено за один виклад 90 тисяч корон на наші гроші. Гераклід купив собі за мілїон посілість, а коли Гадриян удав ся на виклад, то ліци, котрими поводив кіньми, були срібні і дорогим камінем вибивані. Аттік з доходів своїх виставив в Атенях театр, в Дельфах устроїв площу на прогони, в Термопіях купелі і водопровід в Олімпії. Коринтийці виставили Дионові Христомови мраморову статую, а вкінці три інші бесідники: Марк Аврель, Пертинакс і Евгеній зістали навіть цісарями. Не дивниця, що батьки хотіли видіти своїх синів славними бесідниками. Якийсь Люцій видідчив свого сина а навіть зробив его своїм невільником, що той не посідав дару вимови. Також оповідають о однім бесіднику, що коли він тяжко заслаб, то казав себе живцем похоронити, щоби, як говорив, сонце не могло хвалити ся, що бачило, як его уста занімлі.

Між Русинами також бесідників є досить, може аж загато. Та на жаль, у нас самої бесіди замало, бо крім горланя на вічу чи на зборах потреба реальної праці, а до неї у нас вельми мало робітників.

— **Відгуки жидівського погрому в Одесі.** З Одеси наспів лист, в яким очевидець описує різню Жидів ось якими словами: Хулїгани і перебраві поліціянти вирізали поверх 4.000 Жидів, а при тім допускали ся звїрського варварства. Вязали шнурями діти за головки по п'ять, шість і викидали з четвертого поверха на брук. Жінкам в поважнім стані розшорювали черева, випускали кишки, в очах батьків ганьбили їх доньки, а потім різали ножами і старих і діти. Жидів, що поховали ся в комини, живцем пекли. Коло нас (автора листу) розбили вісім жидівських торговель; ми були певні, що нас убіють. Тепер трохи притихло, але заповідають різню інтелігенції і урядників. Війска було дуже мало. Коло нас хулїгани усталили барикади. Патрулі стоять по улицях міста в день і в ночи. Через тиждень були замкнені всі монополевї торговлі. Доси вечером ніхто не виходить на улицу, бо згине. В часі погрому був приказ не отворити вікон і не показувати ся на балкони. Кільканайцять домів збурила артилерія гарматними стрільнями. Многю осіб померло зі страху на паралїж серця, дуже богато збожеволіло. 15 літна панночка, котрої батька убито в єї очах, посвівила як голуб. Всі мужескі і жіночі гімназії застрайкували. Гімназистки ходили улицями з червоними прапорами а провід в демонстраціях вели ученики. Одній учениці розтяв руку ножем ученик VII класи за то, що не хотіла прилучити ся до демонстрації.

— **3 „Труда“.** Отсим подаємо до відомості Вп. Паня, що зарядилисьмо перший раз від часу заснованя нашого товариства в випродаж висортованих товарів і готових виробів, як рештки материй на блюзки, спідницї і т. п., готові капелюхи в великім виборі, готові сукні, блюзки, гальки і пр. в ціні низше фабричної. Відомо річню є, що «Труд» удержує все товари тільки першої якости, отже і висортований товар є якости доброї, а випродаж уряджуємо тільки ддятого, щоби дати нашим Вп. Паням за дешеві гроші набути гарний товар, та щоби утворити місце в нашім інтересі для сьвіжого, сезонового і модного товару. Випродаж потреває тільки один місяць, т. є до кінця грудня 1905. — *Дирекція.*

Телеграми

з дня 2. грудня 1905.

Відень. Міністер др. Пентак має уступити, бо польске коло невдоволене з него з причини виборчої реформи. Др. Пентак рішить ся, чи має остати чи подати ся до димісії, аж по бесіді ґр. Дзедушицького в палаті послів.

Прага. Добре поінформований Prager-Tagblatt доносить, що бар. Гавч має доси повне довірє Корони та що Корона є за загальним правом голосованя. Єли би палата не ухвалила бюджетової провізорії, то правительство ужие §. 14.

Льондон. З Токіо доносять, що в околиці міста Кобе в Японії вибухла чума.

Краків. З Петербурга доносять, що «Союз союзів» скликав конституанду до Петербурга на 10. с. м.

